

Ametiühendusline kuutiri

Muub iga 1. ja 15. kuupäeval.

Voimetus: Lembitu t. nr. 4, krt. 4. Telef. 3-77.

Salitus: Suur Broksmägi nr. 4. Telef. 3-61.

Adress: Postkast Nr. 367, Tallinn.

Sellimishind: 6 kuud 60 mkr., 12 kuud 120 mkr.

Kuulutuste hinnad: 1 lehekülj 3000 marka,
1/2 lehek. 1600 mkr., 1/4 lehek. 850 mkr.

Nr. 6

15. Mail. 1925.

Nr. 6

Uuteft osalistest omavalitsusefistustfogude walmistest.

Peale muu oli ühiks 1. detsembri kommunistliku partei paranduseks riigikorra kaitse-seadus. See seaduseelnõu esitati riigifogule juba käesolewa aasta jaanuaris — esialgu õige kural kujul. Ei tahetud ei enam ega wähem kui anda sifeministrite õigus administratiiv-korras tunnustada määramata ajaks nii aktiivse kui passiivse walimisõiguse loo-tamaks omawalitsusefistustfogude walmistel teatud nimekirjades kandideerinud kodanikud. Sama õigus riigifogu liigete ja liikme kan-didaatide suhtes taheti anda riigifogule. Sel-lele katsele astusid sotsialistid riigifogu üld-komisjonis ägedalt vastu, näidates, et sarna-ne „lihtfustatud“ kord käib nii praegu maks-wate põhi- kui ka walimiseaduste vastu. Walitusefistajad taandusid. Aga lõpuks surus parem tiib keskrühmituste täiel toetusel läbi teatud nimekirjade tühistamisõiguse sel kujul, et sifeminister administratiiv-korras omawalit-susefistustfogude nimekirju küll tühistada võib, kusjuures aga nimekirja põhjal walitute ja nendele järgnewate kandidaatide w a l i m i s -õ i g u s alles jääb. Riigifogu walimisnime-kirjade suhtes tunnustati sama põhimõte, pea-le selle lepiti weel selle kitsendusega, et riigi-fogu võib tunnustada nimekirja maksuwetuks ainult nende kandidaatide suhtes, kes riigifo-gusse weel ei ole astunud.

Sotsialistide katse seaduses läbi suruda põ-himõtet, et nimekirja mitte umbropsu a i n u l t a l a s t i n i m e t u s e alusel ei wõidak tühistada, waid iga nimekirja tühistamis põhju-sena wõiks osutada, waid teatud nimekirja põh-jal walituid rühmituse individuaalne süütegu — see katse äpardus. Selle juures seletas sifeminister, et ta nimekirju umbropsu tühis-tada ei mõtle.

Ühes tähtsamaks sotsialistide poolt üles-seatud ja kaitstud nõudeks oli: on omawalit-susefistustfogude koosseisu administratiiv-korras „parandatud“, peawad sellele järgnema uued

walimised, sest kunstlikult „parandatud“ esi-tustfogu koosseis ei wasta enam walijasõnna tahteawaldusele. Siingi raiusid parem tiib ja keskrühmitused kui rauda vastu. Sunnestus lä-bi presfida ainult nõnda palju, et uued walmi-mised wõetaks ette waid siis, kui nimekirjade tühistamise tagajärjel „omawalituse nõufogu wõi wolitfogu koosseis wäheneb 30% wõrra wõi rohkem.“

Riigikorra kaitseeaduse („R. L.“ nr. 29/30 — 19. weebr. 1925.) põhjal on sifeminister oma määrustega 25. weebr. ja 2. märtsist s. a. („R. L.“ nr. 37/38) tühistanud k ö i k (kuhu on nüüd jäänud härra sifeministri töotus! D. G.) maakonna-, wallanõukogude ja linna-ning alewivolitfogude walmistel 1923. a. ja 1924. a. esitatud „Töörahma ühise wäerinna“ kandidaatide nimekirjad ning tunnustanud lõppenuks nende nimekirjade põhjal walituid esitajate wolitused. Nende määruste põhjal on kõrwaldatud „Töörahma ühise wäerinna“ nimelised rühmad 47 wallas, 9 alewis ja 9 linnas. Uued walimised wõetaks ette ainult neis kohtades, kus antud määruse tagajärjel omawalituse koosseisust on wälja langenud wähemalt 30% liikmeid.

Uusi walimisi ei järgne üheski maakonnas ega üheski linnas. Tallinnas oleksid pidanud tulema uued walimised, sest sin kuulus 101-liikmelisest linnawolitfogust terwelt 36 wolti-nikku „Töörahma ühise wäerinna“ rühma. Siin aga oli suur hull ühismäerindlast enne riigi-korra kaitseeaduse maksamahakamist wabataht-likult teatanud oma wolituste mahapanekust ja see wõimaldas Tallinna suhtes seaduse „ümberseletamise“ ses mõttes, et uued wali-mised ära jääwad.

Uued walimised tulewad 3 alewis ja 12 wallas. Uute walimiste tähtaegade määrami-ne alewites on jätud wastawate maakonna-walitfuste hoolde. 12 wallas on uued wali-mised määratud 28. ja 29. juuni peale s. a.

(„R. L.“ nr. 65/66 — 1925.). Kandidaatide nimekirjade sisjendmise viimaseks tähtpäevaks valdades on 11. juuni. Seltsimehed valdades pidagu seda filmas ja ajugu aegjasti nimekirjade kottuseadmisele ja valimiskihutustöö tegemisele üldse. Samuti pandagu käed valimistöile kohe tegelikult külge 3 alewis Sindis, Kundas ja Utepääl.

Nimekirjade tühistamist ei tohi tõlgitseda nõnda, nagu tuleks töörahval nüüd valimiste peale üldse käega lüüa ja oma nimekirjade efitamistest hoopis loobuda. Kes seda jutlustab, on töörahva vaenlane. Mitte loobuda, vaid oma nimekirjadega välja minna — see peab olema töörahva üksmeelne otsus igal pool, kus tulevad uued valimised. Praegu on riigifogus arutamisel popside seadus. Selle seaduse vastuvõtmisel omab popsihohtade korraldamise huvides erilise tähtsuse see, kelle käes on vallavalitus. Sellepärast: **käed külge!** Kõige kiires korras kandidaatide nimekirjade kottuseadmisele ja valimiskihutustöö korraldamisele!

D. G.

Riigi- ja omavalitsusteenijate koosolekud ja kongressid.

Säässolema aasta aprillituu lõpu ja maiuu algpaevad töid riigi- ja omavalitsuste teenijate ellu teatud maatal eluviisi. Kõige olulise ja kongresside aeg. Läänud aastal peeti Riias ara Valti riitide riigiteenijate ühis-kongress. Tähenadatud kongressil võeti paljudi tähtsaid otsuseid riigiteenijate tööaja, tööpaiga ja teiste kutseühenduste alade kohta vastu. Ühtlasi selgus ta, tuu võrd halvemaies oluoes Eesti riigiteenijad teiste riitidega, eriti Soomega võrreldes on.

Loomulikuult jäid Riia konverentsil vastu võetud otsused ja teesjed alustets nendele riigiteenijate kongressidele, mis nüüd korraldati.

Kongressidets algajid eeltööd juba mõni nädal tagasi. Nii tutjused hohtade peal riigi- ja omavalitsusteenijate ühingud uldtoosolekuid kottu, tus tarvilised tähtsused läbi riitari, ühtlasi ka nende puuduste kohta seijutokht võeti, mis riigiteenijate kutseorganisatsioonides jeniini nähtavale on tulnud.

Algul peatume riigi- ja omavalitsusteenijate ülemaalsis tekkühingu Tallinna osakonna uldtoosoleku juures, mis 29. aprillil börsejaalis ära peeti. Siin tulid möödnud aasta tegemise hindamisel teravad lahkelid kuuldamale. Ündine osakonna juhatus, kes omal ajal valimisel vähemusse jäi, ei olnud nähtavasti oma laotust unustada suutnud. Tehti praegu-sele juhatusle etteheiteid ja süüdistusi, nagu ei oleks see küllalt energiliselt tegutsenud osakonna liikmete huvide kaitsemisel.

Vastuväitets toodud tõsiasjad näitajid, et etteheited mõneski liisimuses põhjendatud ei ole. Sarnasyl koosolekul aga selgus ka, et osakondade ja tekkühingu mahel köit korras ei ole, mida tõendas kõige selgemalt 30. aprillil Tallinna ühisklubis ära peetud

Ülemaalse riigi- ja omavalitsusteenijate kutseühingute tekkühingu kongress.

Tähenadatud kongress peeti Tallinna ühis-klubi ruumes. Saadikuid tuli prowintsidest

olemaist osakondest ja Tallinnast kottu üle 40. Ühingu tekkühingu esimees Wölder kandis ette ühingu läinud aastase tegemise aruande, mis õige lahvatuna õjutus ja koosolekuid ei rahuoanuo. Aruande, tui jeda üldse aruandets nimetada võib, näitab, et tekkühing viimastel aastatel õieti midagi ära teinuo ei ole. Põhijirja järele peab igal aastal ülemaaline kongress kottu tutjutama, jeda pole äga paaril aastal tehtud. Tekkühingu esimees töi kongressioe mittetokkutsumise põhjuseks selle asjaviu, ei 1923. aastal olnud koos tekkühingu korraldusel üllerritline riigi- ja omavalitsusteenijate kongress, 1924. aastal tulnud äga mõnes osakonnas (Tallinna) nähtavale mittesoovitavoo wooluo. Siin kohal tuletas aruandja meele Weimerit ja andis mõista, et tui läinud aastal õlets kongress kottu tutjutud, siis eht ia see õletate õlets mõinud minna.

Peale aruande etteandmist võttis Narwa osakonna esitaja sõna, arvustades karedasti tekkühingu tegemust eht õigem tegemusloidiust. Läänud aastal õlio paevatorool ja elluviimisel riigi- ja omavalitsusteenijate pensioonij ja riigiteenistusseadused. Kongressi kottutsumine oli nii hädatarvilik. Narwa esitajate waatekohti pooldajid suurem osa kongressi jaadituid ja võeti õtus vastu, milles tekkühingu tegemus riigiteenijate huvide kaitsemisel mitte rahuldavaks tunnistati.

Aruannetest hohtade pealt selgus, et kon-takti puudusel tekkühinguga mõnes osakonnas õlgemus vähenenud. Tartus, Narwas, samuti ka Tallinnas, on osakonnad püüdnud jõudu-mööda riigiteenijate majandusliste ja waim-liste nõuete kohaselt tegutseda ja on jellel alal nii mõndagi tagajärge saavutatud.

Kongressil õlid veel arutusel palgakõstimus ja 70 miljoniise palgalisja jaotamise asjus seijutokhta võtmise. Palkade normeerimist õtus-tati nõuda Riia konverentsil vastu võetud alustel. 70 milj. palgalisja nõudmise asjus

jäädi seisukohale, et see alla elatismiinumini valgasaajatele riigiteenijatele jagada tuleb. Tehti ettepanek sellest summast 25 miljoni marka ametnikkude kodu ehitamiseks määrata, see ettepanek lükkati aga üksmeelselt tagasi, sest halgaliha oli mõeldud just alamteenijatele ja seega oleks see olnud — maja ehitamine alamteenijate, väikeste perekondade arvul.

Ühinguksse valiti Tallinnast: Kurl, Ruut, Sõrmus, Bähkel, Nerep, Reite, Voel, Jalaja, Madisson ja Ohata; provintsidest: Lipp (Märewest), Smelik (Tartust), Metsatalu (Narvast), Waga (Wiljandist) ja Tint (Saapsel:st).

* * *

Järgmisel päeval, 1. mail algas Tallinna tükitööstuste sihingu ruumes Üleriikline riigi- ja omavalitsuste teenijate kongress. Tähenadatud kongress kutsuti keskeetudu korraldusel koelu ia oli loimas sellefarnane kongress wabariigi keskwusel, millest mõtliid osa kõik riigi- ja omawalitsuste teenijate liigid, ka õpetajad oma esitajate kaudu.

Päewakorras olid tähtsamad riigiteenijate esku puutuwad küsimused, nagu: riigiteenijate õigusline seisukord, ball, töölusud ja oraaniseerimisküsimused. Refererimise nende küsimuste üle kutsuti autoriteetsed isikud.

Riigiteenijate õiguslikest seisukorras refereris sileministreeriumi administratiiv osakonna juhataja G. Madisson, kes armustas braegu elluwimisel olewat riigiteenistusseadust. Referent ei pidanud õigeks riigikoogu poolt tehtud muudatust riigiteenistusseaduses, mille järele liigitatakse riigiteenijad ametnikkudeks ja wabateenijateks. Wõetasse kes is kel kujul mastu, siis jääks hull riigiteenijaid, wabateenijad, majanduslikest ia õiguslikest wähem soodustatud tinainimestesse ametnikkude formal. Riigiteenijateks peaks loetama kõik, kes riigiteenistusseaduse õiguslikus wahelkorras.

Riigiteenijate kongress oli otsuse mastu wõtnud, milles riigiteenijate õiguslike seisukorra ka laitselks nõutakse distsiplinaar kohtute asutamist pariteetlisel alusel riigiteenijate kutseseoraanisatsioonide osawõttel. Referent ei pooldanud tähenadatud kohtuid. leides, et praegu olemas olewad kohtud kõigi kodanikkude, ka riigiteenijate õiguslike huwe laitssta suudamad. Küsimus kutsus esile pikemaid mõtteamaldusi; samuti arutati riigiteenijate streigi küsimust. Leiti, et riigiteenijate tihhe koondumine oma oraanisatsioonide imber küllalt tugeta moraalise jõu moodustab, millega oma nõudmiste läbiwiimisel mõju suudetasse awaldada, nii et aktiivset wäljaastumist just streigi nõul waja ei ole. Küsimus anti komisjoni,

kus järgmine otsus wäljatõõtati ja kongressi teisel päewal mastu wõeti.

Riigiteenijate õiguslike seisukorra kohta.

Riigiteenistusseadusest tuleb ära jätta riigiteenijate jaotamine ametnikkudeks ja wabateenijateks ning luqeda üheõiguslikest riigiteenijateks kõik neid, kes keskmisel riigiteenistuse kohtadel teeniwad.

Täiendada seadust selles mõttes, et soowiad wabadele kohtadele awalikkude kuulutuste läbi kutsutaks ja ametkoha soowijatele katset erikomisjoni wõolt korraldatakse, kus ka riigiteenijate esitajad on.

Riigiteenistusseaduse tuleb riigiteenijate jaoks attesteerimise kord sisse seada ja juhtumisel kui riigiteenijad antud attestatsioon ei rahulda, ritaakse küsimus otustamiseks eelpool nimetatud komisjonile.

Kui riigiteenija riigiteenistusseaduse põhjal taaandatakse ametist distsiplinaar korras wastawa ülemuse poolt, tuleb riigiteenija ametkohaile alluwaks luqeda kuni wastawa administratiiv kohtu lõpuõhuseni, palgasaamise õigusega.

Mitkawa kui distsiplinaar siltteod ia karistused ei ole eraldatud kriminaalseadusest, tuleb wiimases ettenähtud karistustest wälja arwata arest.

Riigi- ia omawalitsuste teenijate streigioõiguse küsimus otustati wõtta nõewatorda tseleisima punktina järamisel ülemaalisel kongressil.

Riigiteenijate töölusudest ia tööpäewast

refereris termishoiu peamalitsuse juhataja dr. Mõttus. tuues ette andmeid, mis kogetud riigi keskasutustest ia omawalitsustest. Need andmed näitawad kui wiletsaks ia terwist rikumais ruumes meie riigiteenijad töötama peamad. Sama kurb on seisukord riigiteenijate korterioludega. Tõdega wenib suuremas hulga asutustes 10—12 tunni, polliksi ametkonnas isegi kuni 16 tunni ia rohkem. Teistes riikides on riigiteenijate tööpäew 6½—7 tundi. Laupäewiti 4 tundi.

Referendi ettekannet täiendasid kongressi laaditud sama kurbades wärmides. Wastu wõetud otsus saabus järgmisena:

Kongress konstateerib, et suuremal enamusel riigi ia omawalitsuste teenijast wraegu termislikest hädaohtlikest ia töötintensiivsusst ning produktiivsesti halwamais töölusudes töötada tuleb ia rõhutat nende peatse parandamise hädatarwikkust.

Wraeune riigiteenijate tööpäewa pikkust määrata korraldus tuleb rewideerimisele wõtta ia tööpäewa pikkuse korraldamisel wõtata kongressi otsuseks Walti riikide riigiteenijate kongressi nõudmised:

Kindlustada seadusandlisel teel 6-tunniline tööpäev ehk 34-tunniline töönädal waimlise töötajatele ja 8-tunniline tööpäev ehk 46-tunniline töönädal füüsilise töötajatele, füüsilise ja waimlise töö piiritlemiseks tuleb komisjonid moodustada ekspertidest pariteetlisel alusel teenijate kutseühingute esitajate osatöötel.

Ületunde lubada ainult erakorralistel juhtumistel, aga ühe isiku kohta ei tohi ületundide arv aastas üle 150 tõusta. Öötöö tuleb arwata poolteistkordse tasu alla. Kes pühapäewi töötawad, neile kindlustada iganädalane 42-tunniline puhkeaeg. Ura tuleb kaotada naiste öötöö, wälja arwatud naisteenijad telefoni ja telegraafi juures. Raskejalgsed nais-teenijatele võimaldada teenistusest wabane- mine 4 nädalat enne ja 8 nädalat peale sünnitamist.

Riigiteenijate kutseorganisatsioonide tänapäewajast ülesannetest

kõneles riigikogu liige J. Piiskar. Suhtis tähelepanu nende tähtsate ja suurte ülesannete peale, mis kutseorganisatsioonidel riigiteenijate kutseühinguid täita. On wajalik asutada kutseorganisatsioonide juure õigusleaklised bürood ja ametisse panna asjaajajad.

Keskliidu esimees Laak refereeris organiseerimisküsimusest, esitades shemaatilise kawa organisatsioonide ümberkorraldamise ja allu- wuse kohta keskliidule.

Nendele referaatidele järgnes alljärgnen resolutsioon:

Riigi- ja omawalitjasteenijate organisatsioonide ülesannete ja ümberkorraldamise kohta

otustati, et kõik riigi- ja omawalitjasteenijad peawad koonduma kutseühingutesse. Ühingute kasuks peab korraldama laialist propagandat ja asutama abiandmise ajutisi riigiteenijate ma- janduslike ja õiguslike seisuorra parandami- seks. Samuti korraldama kursusi professionaal- eetika ja distsipliini tõstmiseks.

Riigiteenijad peawad kutseühingutesse koon- datud oleria kas ametialade järgi wõi territo- riaalselt, kusjuures kõik ühitud kutseühingud oma tegevuse kaudu koonduvad riigi- ja omawalitjasteenijate keskliitu.

Kutseühingud peawad seisma ametiühifus- lise liikumise alusel ja ei pea oma tegevuse programmi wõtma puhtpoliitiliste küsimuste lahendamist.

Tuleb asutada ühingu liigete moraalse ta- saninna tõstmiseks ja distsipliini tõvendami- seks autohtud. Kutseühingu liikmemaks tuleks määrata vähemalt ½ prots. kuupalgast ja sel- lest 25 prots. teenijate kohta ehk raiwoni liidu ülewaltpidamiseks.

Puhtkutseühingutesse puutuwaid küsimusi la- hendamad ühitud ülemaalsed kutseühingud, kuna üldise tähtsusega küsimused keskliidule la- hendamiseks antakse. Tuleks kohe riigiteenijate kodu ehitamisele ajuda.

Palgaküsimusest

refereeris Tallinna osakonna esimees Lapp. Kõnelejal olid rikkalikud andmed käesolewa küsimuse kohta kasutada, sest ta refereeris riigiteenijate palgaküsimusest Riia konverentsil.

Teiste maade riigiteenijatega võrreldes on meie riigiteenijad palga suhtes palju wilel- samas seisukorras, maha arwatud Leedu riigi- teenijad. Olukalliduse suhteline wahelord on: Eestis 100, Leedus 105,9, Lätis 110,6, Soo- mes aga 123. Leedus saawad riigiteenijad palka 150 litit kuni 1280 litini ehk 5625 mar- gast kuni 45.000 margani, peale selle antakse palgakõrgendust 10 prots. aluspalgast, mitte rohkem kui 5 korda. Lätis saawad riigiteeni- jad palka 60—360 latini. Väinud aasta lõ- pul said Läti riigiteenijad 15 prots. palgalisa. Lijapalka antakse 10 prots. aluspalgast iga 5 aasta tagant. Soomes on aga riigiteenija pal- ga alamäär 10.000 Smf.

Teadusliste materjaalide läbitöötamise põh- jal oleks 3-liikmelise perekonna elatismiini- mum meil 12.000 marka kuus, meil on aga hull riigiteenijaid, kes ei saa pooltki sellest normist.

Riigiteenijate kutseorganisatsioonid on am- mugi nõudnud, et alamatel palga astmetel seiswate riigiteenijate palka tõsta tuleb. Ka edaspidi tuleb selle nõudmise juure kindlaks jääda ja ühisel jõul saamutatakse wiimaks ees- märk.

Riigiteenijate palgaküsimuse asjus wõeti vastu alljärgnen resolutsioon:

Palkade normeerimise ja kõrgendamise koh- ta wõeti üleriiklisel riigiteenijate kongressil otsus vastu, milles nõudakse, et riigiteenijate palkade normeerimiseks kututaks ajawittmata kogu üldine tariifikomisjon pariteetlisel alusel keskliidu ja walitjuse esitajatega. Tähendatud komisjoni esimeheks ülesandeks oleks elatismiini- mumi kindlaksmääramine ja palkade õiglane reguleerimine sellele wastawalt.

Palkade reguleerimine peab seaduslisel teel sündima 2 korda aastas.

3ga riigiteenija, kes 3 aastat teeninud, tõstetaks palgasaamise suhtes ühe astme wõrra. Olukallidusraionid kaotatakse.

Palgareedel tuleb võimalikult lihtjastada ja vähemaastmeliseks muuta. Kongressil soo- witati, et palgareedel 20-astmeline oleks. Kuni elatismiinumini kindlaksmääramiseni ja uute palganormide wäljatöötamiseni tuleb maksma panna ajutine 16-astmeline palgare-

del, milles palga alamäärana ette nähtud 7500 ja ülemäärana 20.000 marka. Nende normide juure kaotaks perekonna abiraha ja nende maksmapanemist nõutakse 1. jaanuarist j. a. alates. 70-miljoniline palgalõha jagatagu alla elatismiinimumi (12.000 m.) palga saavatele riigiteenijatele. Nende riigiteenijate töötajaj, kes natuuras palga saavad, tuleb raha

peale imber arvata ja kui natuuras jaadud pall ei ulata vastama palgaastmeni, siis selle wahe katmiseks rahapall juure arvata.

Peale sms. Piiskari lõpusõna lõpetas kongress 2. mai õhtul oma tööd. Kongressi tööd loeti wiljakaks ja korraldajatele — keskkliidu esimehele M. Laakile ja sekretäärile S. Nurf'ile avaldati nähtud waewa eest tänu.

Tallinna äriteenijate tööaeg ja wiimase segakomisjoni istumised.

Mii kui teada, on Eestiis maksivad endised Wene seadused, määrused ja korraldused, kui nende asemele uusi ei ole antud, wõi nad lausa wastu ei ole meie põhiseadusele. Nende samaste määruste järele korraldatakse meil ka äri- ja kontoriteenijate tööaega. Suhtnõbrüks sel korral on meil 15. nov. 1906. a. kinnitatud ministrite nõukogu otsused. Nende järele korraldab äride ja kontorite lahtiolekku ja tööaega kohalise omawalituse poolt moodustatud segakomisjon, mis seisab koos kolmest osast: 1) omawalituse poolt walitud esitajast, tööandjatest ja töövõtjatest, igas kolmes grupis ühepalju liikmeid. Selle segakomisjoni otsuse järele oli tänini äride lahtiolekku aeg Tallinnas määratud homm. kella poole 9-st kuni õhtu kell 5-ni. Seega 8 ja pool tundi, millest teenijad õigustatud olid saama pool tundi lõunaaega. Samane korraldus, mitmel puhul korraldust, maksis juba 1917. a. algades. Seega kahelja aastat.

Kullawihma aeg mööduis, ärielu jäi wagaasemaks — normaalsemaks, sellega käis kaasas nii mõnegi äri uhe sulgumine. Meie wahe arenenud töösturid ja ärimed, kes ei osta wõi ei suuda kaugemale omaft kufrust näha, arwawad, et süüdi selles kõiges on liig lihtite tööpäew. Kui ei oleks jeda õnnetut 8-tunnilist tööpäewa, ei oleks ka ühtegi õksjoni ja sellepärast esimene nende ülesanne: wõitlus kaheljatunnilise tööpäewa wastu. Töösturid on jeda juba ammu seaduslikel ja mitte-seaduslikel teel läbi suruda püüdnud. Meie ärimed pole ka selles maha jäänud. Kes peaks weel nii lapsik olema ja uskuma, et meil äriteenijad tõesti ainult 8 tundi tööd teewad? Meie teame kõit, et seaduse poolt lubatud pooletunnilist lõunapuhkust ainult wähejed äriteenijad kajutada saawad. Miisamuti õhtuti näeme meie, et weel kaua peale kella wiit äride uksed lahti ehk teenijad kinniste uste taaga wiimaseid ostjaid teeniwad, wõi kaupa, ruumisid korraldawat, kasjat teewad ja suuremaid tellimisi

walmis panewad. Äriteenija ei saa peaaegu kunagi, kui kell 5, õhtule, niikui wabriku tööline wabriku toru puhumiseega ühes ka wärawast wäljas on. See on pahe, millest ka jarnased ketsfondliked omaabi asutused kui kooperatiivid üle ei taha saada.

„Dma“ meie suurem kooperatiim ja äri Tallinnas, ei anna ka oma teenijatele poole-tunnilist lõunapuhkust, mis jalgus wiimasel segakomisjoni koosolekul, kui hra Vill'ile kahel korral risti küsimus ette pandi.

Tallil tjaari ajal toetajid kooperatiivid juhatused kaudsel teel teenijaid wõitluses erakapitaaliga, andes oma teenijatele paremaid töö-, palga- jne. tingimisi. Kollektiivlepingud teenijate kutseühingute ja kooperatiivid juhatusete wahel olid igapäised nähtused ja kutseühingutel oli alati äriomanikkudega waieldes wõimalus näidata eeskujuliku korra peale, mis walitjes kollektiivlepingute põhjal tegutsewates asutustes. Praegu on meil lugu ümberpööratud. Selwiimasel segakomisjoni koosolekul, kus äride lahtiolekku aja ümberkorraldamine kaalumisel, tegi E. K. esitaja hra Vill ettepaneku, mille järele ärid lahti oleks pool tundi päewas rohkem kui kaupmeeste sellside esitajad jeda nõudsid ja põhjendas sellega, et töölised, kes kella 3-ni tööl, ei jõua kella 5-ni omale tarbeid muretseda. Põhjendus samasugune, kui töösturitel — et kui ei lubata üle 8 tunni tööd teha, siis ei suuda nemad wõistelda wäljamaa tööstusega — olla sunnitud töökojad sulguma ja töölised jääda hoopis ilma tööta.

Profodilli pisarad.

Meie teame, mis nende taga peitub, teate ka teie, et ükski pükkinõpp ega nall sellepärast pole ostmata jäänud, et tööline enne kella 5 poenksest sisse pole jõudnud, waid sellepärast, et töölisel raha ei ole, millega jeda osta.

Miisamuti oli hra Vill esimene, kes protesteeris ja istangult lahkuda ähwardas, kui lihem äride lahtiolekku aja ettepanek hääletami-

sel enamuse sai. Viimasel segakomisjoni koosseisul sai hääleteenamuse, mõis olla arusaamatuse tõttu, äride pikema lahtioleku aja ettepanek, kuid äri-, kontori- ja kooperatiivi teenijate kutseühingu protesti peale mõnesuguste vormiwigade pärast on linnavalitsus need sundmäärused uueks läbivaatamiseks segakomisjoni tagasi annud.

Kutseühing loodab, et järgmine segakomisjoni istang oma esimese otsuse revideerimisele võtab.

Allpool toome protestikirja, mis esitatud Tallinna linnavalitsusele.

Tallinna linnavalitsusele.

P a l w e.

„Tallinna linna töökoitje-osaonna poolt kokku kutsutud segakomisjoni korduvast istangul 4. mail s. a. sai Tallinna äride tööpäeva pikkus ümber normeeritud. Et tarnased ohjusid peale linnavalitsingu kinnitamist kogu jõuse astuvad, palub kutseühing juhatuse 4. mai segakomisjoni otsust järgneval volikogu istangul mitte arutusele võtta, vaid alljärgnevatel põhjustel uuesti ümberotsustamiseks nimetatud komisjoni tagasi laata.

1. Segakomisjoni istangul 4. mail 1925. a. teatas E.T.R. esitaja Hra Vill, et igasugune

komisjoni otsus, mis Benedegge seadusega 15. nov. 1906. a. äri tööpäeva pikkuse asjus mitte kokkufõlas ei ole, ei olemast seadusepärane ja ei saa oma valituse asjade peavalituse poolt kinnitatud ja praegune tööpäev, mis alla seaduses ettenähtud normi, olla omavalitussuhtes peavalitusele silmapaari wahel jäänud. Et nimetatud seadus 8-tunnilise tööpäeva juhtes oma mõiste kaotanud on, ei teadnud paljud komisjoni liikmed ja nähtavasti hääletasid praktilise elundute ja südametunnistuse wastaselt.

2. Teatas segakomisjoni istangul seejama Hra Vill, et tema kõigi Tallinna kooperatiivide esitaja olla ja niisugusest olles, nõudis tööpäeva pikendust Tallinna ärides, mida sai tarvitajate mass temale ette disteerinud. Niisid tagant järele on aga meile teatavaks saanud, et Hra Vill ainult E.T.R. esitaja oli, kelle tarvitajad juures enamuses provintsis, kuna Tallinnas ajuvate kooperatiivide poolt Hra Villile mingisugust volitust tööpäeva pikenduse nõudmiseks antud ei ole. Kuna ka Tallinna kaupmeeskond tööpäeva pikenduse küsimust jaatavalt ei otsustanud.

Loodame, et etteotud põhjendused niivõrd mõjuvad on, et küsimus uueks läbiarutuseks segakomisjoni antakse.“

Tööliskitumine Gestis ja väljamaal.

Rahulolematas 70 miljoni jagamise tawatjusega.

Posti-telegraafi-telefoni teenijate kutseühinguse Haapsalu osakonna erakorralisel peakoosseisul 13. mail s. a. võeti vastu alljärgnevat protesti:

„Läbi waadates riigikogu rahaasjanduse komisjoni poolt vastuvõetud riigiteenijate ühetordse toetuse seaduseelnõu, leiame selle esildatud kujul täiesti vastuvõetumatu olevat. Umaldame kõijst imestust rahaasjanduse komisjonis ülekaalule pääsenud arvamise kohta, et ülematel palgaastmetel seisivad ametnikud vähemapalgalistest raskemas seisukorras on. Ei ole millegagi põhjendatud väide, et ülemate astmete ametnikkudel juuremad perekonnad ja seepärast nemad raskemas seisukorras: meie teada teenib ka alamastmetel küllalt perekonnajäsed, kelle palg isegi ühe inimese elatisminimumini ei tõuse, ja neid ühiskutes ministerruumides isegi rõhuvad enamuses, näiteks teedeministeeriumis. Seepärast jääme kõige kindlamast oma 18. märtsi s. a. peakoosseisul illesseatud nõudmise juure, s. v. — jagada ühe-

kordseks toetuseks asigneeritud 70 miljoni ühesuurusdes osades ainult neile riigiteenijatele, kes alla elatisminimumi palga saavad.

Tartu trükitöölise ühingu peakoosseisul 28. apr. oli tähtsamate punktidenä kongressi päevakord ja töötä töölise küsimused. Viimase küsimuse lahendamist toetatakse väljarändajaid ja pooldatakse liidu kava, mis näeb ette raba rentimist, mida töötä liigetega üles harida mõeldakse.

Tallinna äri-, kantselei- ja kooperatiiviteenijate kutseühinguse peakoosseisul, mailkuul, oli peale aruande, eelarve, juhatuse ja revisjoni-kom. valimiste, viimasel linna segakomisjoni koosseisul 4 mail vastuvõetud tööpäeva pikendamise otsuse kohta seisukoha võtmine, mille kohta protestiresolutsioon vastu võeti.

Rõllutööminister olla ka volitusele esitanud pensiooni-seaduse täendamise kava, mille järele pensiooni saamisel võetakse arvesse ka teenistuseaeg eraja muus kaolides ning erarandteedel ja maaseaduse järele võõrandatud eramethades.

Tallinna trükitöölaliste ühijuse peakoosolekul 26. apr. arutati peaaegujaltselt kongressi päevakorda ja valiti saadikuid.

Trükitöölaliste kongress. 9. ja 10. mail j.a. pidasid trükitöölised Tallinnas oma kongressi. Kongressil saadikuid 30. Aruannetest jalgub, et liidu juhatusel palju tööd ja muret teeb liidu häälekandja väljajaandmine. Organiseerimistöö praegusel tööpuuduse ja huvidelanguse ajaajargul. Kuid liidu juhatus on kõik teinud, mis võimuses, et trükitöölaliste seisukorda parandada ja kui palgavõitlus neid tagajärgi ei andnud, mida loodeti, ei saa selles juhatusel vastutavaks teha. Tööriis valitseb ka pro-wintsis. Sihtsihtlult lastakse tööandjate poolt õppimud vähemad tööjõud lahti, kuna õpilastega oodatav ja rahulikum on tööd teha. Igatahes — väljajaoatad tulleviiktu on halvad, kuid see ei tähenda veel, et käed julle lastaks, mida tõendavad vastuvõetud resolutsioonid, mis järgmises numbris toome.

Tallinna linnateenijad on poole 13-da kuu palgast kätte saanud, teine pool makstakse jõuliks.

Uhe kohalike lehe järelle olla sifeminiisterruumis väljatöötatud riigi- ja omavalitsus-ajutuste teenijate pensioniseaduse täiendamise seadus, mis käib poliitsei-teenijate kohta ja mille järele ametnikke ja teenijaid võib pensioni peale viia vanaduse peale vaatamata kui nad aga 25 a. on teeninud. Siit peakstiwad teised ministriteeriumid eeskiru võtma.

Narva „Foresti“ lauawabrik töötab kahe vahetusega. Tehastse järjekindlalt iga päev 2 tundi ühehundi. — Seltsimehed, jagage tööd ja taju see eest nendega, kellel võimalik tööd saada ei ole.

Tartu toidu- ja maitseainete töölaliste ametiühing esines linnavalitsuse ees märgutirjaga, öötöö äravõtmise asjus.

Narvas valiti 1. mail „Elmarises“ peetud koosolekul 5-liikmeline komisjon, kellele kohuseks tehti kutseühijuse asutamine.

Alemaaline riigi- ja omavalitsus-teenijate kesknõukogu juhatuses esimeheks hra G. Maddison, abiks Kurf, sekretäär Nerep, abi Pähkel, laetahoidjaks hra Bock.

Haigekassade liidu põhikirja kinnitas kinnitussajade nõukogu.

Estimaa haigekassade liidu häälekandja „Haigekassa“ nr. 1.—2. ilmumud.

Narva üldhaigekassa peakoosolek 3. mail võttis vastu 1924. a. aruande, 1925. a. eelarve ja oljustati joostvaid sifemisi küsimusi.

Riigiteenijate palgast katvatsetakse tösta alles esimesest jaanuarist 1926. a., kuna käesoleva aasta eelarves ettenähtud 70 miljoni ühekordse toetusena ära jagada katvatsetakse.

Tööhoolekande minister esitanud valitsusele riigiasutustes töötavate töölaliste pensioniseaduse eelnõu, mille järele pensioni jääksid ainult viigiasutuste ja ettevõtete töölised, kuna ärilistel alustel töötavate põllu- ja metsa-majandusliste ettevõtete ja juhuslike tööde töölised pensioni ei saaks.

Narva lauawabriku tööliste nõudmine töötaju 5 ml. tuunis tösta, liiklas wabrikuvalitus tagasi.

Töölaliste kinnipeetud palga pealt profsendi maksmise seaduse esitasid jotsiaaldemokr. riigikogusse.

Riigitöölaliste pensioni seadus on esitatud tööhoolekande ministerruumi poolt wabariigi valitsusele.

Sadamatehased tööd juurde saanud. Selle tõttu ka töölisi juurde võetud.

Balti puuvilla-wabrikus töölisi juurde võetud.

Trumm ja Ko. tikuvabrikus peale pikemaajalist seisakut tööd algamas.

M.-s. M. Maieri wabrikus käib osaliselt tööd. Balgamaaksmine korratu. Töölistel ja alama-palgalistel seisab palg tuude viisi saamata.

G. G. Kroomnaha wabrik kolis Kaskkõdere üle. Tallinna jääb ainult kohaline efitus.

Tallinna peatolliameti kõrgemate ametnikkude palgastid katvatsetakse tösta, kuna väiksemapalgalistel ilma palgatõrgendusega jääksid.

Brasiiliale rändamise võimaluste kohta

teatab Brasiilia ametiühijusliku liidu informatsioonidüüroo, mis ajub Sao-Paulos, kottu võetult järgmist: praegusel ajal nõutakse, kuigi tagasihoidlikult, põllutöölisi ja õppinud wabrikutöölisi. Õppimata töölisi on enam kui küllalt. Kindlusteta majanduslikkude ja poliitiliste olude tõttu on sifserändajate väljajaoatad väga viletsad. Tarbeainete hinnad on palgaoludega võrreldes ütle mata kõrged, üüririk lähed sagedasti pool sifsetulekut; selle tõttu peab juur osa nii maa- kui wabrikutöölisest — otse nälgima.

Pealegi valitseb tööstuskeskkohdades praegu terav kriis ja kümmed tuhanded töölised töötamad ainult pool töstaega. — Düüroo aadress: Sao Paulo, Rua Triumpho 59 I. Kirjutada Saksa, Inglis, Prantsuse, Hollandi j. t. keeltes. JCB.

Rootsi ametiühijuslikud liidud

oli käesoleva aasta algul 360.337 liiget. Käinud aasta keskes töusis liigete arv üle 47.000 liikme võrra, s. o. tublisti 15 prots. Kriti oli töusu märgata metalli- ja ka metjatöölisite juures. JCB.

Sõkemanduste julgumine Inglismaal.

Inglismaal suluti läinud kuul 276 sõkemandust, kus said normaal ajal tööd 55.000 töblist. Nende uuesti avamiseks pole niipea lootust.

India üldine ametiühijuste kongress

peeti hiljuti ära Bombay's. Urwandest selgus, et läinud aastal asutatud propaganda-komitee on edukalt töötanud mitmesuguste tööstus-harude töbliste organiseerimise ja üldisse liitu loondamise alal. On filmapaistvaid tagajärgi saamutatud ka maatöbliste organiseerimise alal. Västu mõetud resolutsioonides rõhutatke 8-tunnilise tööpäeva rahvusvahelise kindlustamise vajadust, nõutake seisusliikude waheseinte kaotamist ja protesteeritakse walisusajutuste katsete vastu töblisliikumist sellega halvata, et takistatake ühijusi wabalt omra liikmemassudest saadud summe kasutamast. Wiimast abinõu püüab Inglise wanameelne waltisus tarwitada töblisliikumise takistamiseks. JCB.

Rahvusvahelise ametiühijusliku liidu kolmas aastaraamat

ilmus neil päewil R. A. liidu väljaandel. Raamat sisaldab 550 leheküljel mitmekülge ülewaate ametiühijuslikust liikumisest. Sind 10 Saksa marka. Tellida R. A. liidu büroolt: Amsterdam, Telfschadestraat 31.

Mäetöbliste internatsionaal.

Läinud nädalal pidas mäetöbliste internatsionaali komitee Brüsselis koosolekut. Sekretääriks waliti ühel häälel Frank Hodges, ühtlasi määrati asukohaks London. Sõkemanduste olukorra uurimiseks ja lubaduse abinõude otsimiseks otjustati kaasabi paluda Genji töötoimkonnalt. JCB.

Rahvusvahelise ametiühijusliku liidu liikmeks

olid läinud aasta algul, nagu näha liidu aastaraamatust, 23 maa ametiühijuslikud liidud 835 ühinguga ja kokku 16.490.000 liikmega. Läinud aasta keskes on see arv muidugi juurenenud, sest oli märgata mitmel pool liigete arwu kasvamist, eriti ka kommunistliikude am.-üh. liigete osalist üleminekut üldistesse liitudesse. Samal ajal oli kommunistlikul am.-üh. liidul profinternil 5.200.000 liiget, peaaegalikult Wenemaal. Läinud aastal wähenes väga mitmel pool profinterni poolehoidjate arv tuntawalt enestewaheliste liikide tõttu. JCB.

Ametiühijuse liikmeks

kuulub Austrias iga 100 inimese hulgast 17 inimest, Saksamaal — 15, Inglismaal — 13, Austraalias — 12, Tšecho-Slowakkias — 11 ja Belgias — 10. Seega on neil mail iga kuues kuni kümnes inimene ametiühijuse liige.

Ametiühijuste ühinemisküsimus Tšecho-Slowakkias.

Aprillikuu lõpul peeti Tšecho-Slowakkias Ametiüh. rahwuswah. liidu sekretääri J. Dudgeesti juhatusel Tšehi ja Saksa ametiühijusliikude liitude ühinemise teostamiseks ühine nõupidamine, kus otjustati asutada uus ühine kõigi ametiühijuste liit. JCB.

Ametiühijuste ühinemisküsimus Prantusmaal.

Juba mitu kuud tagasi otjustasid Prantusmaal nii wabade kui ka kommunistliikude ametiühijuste keskkohad jaatawalt kõigi ametiühijuste ühinemisküsimuse. Seni püütarwad aga kommunistid ühinemist tegelikult takistada, tehes järjest uusi ettepanekuid ühinemise teostamiseks. Ja mis kõige iseloomulikum — olles ühinemise poolt, jatkatake sõjakäiku wabade ametiühijuste vastu. Sarnase „manööwerdamise“ tõttu kahaneb nende poolehoidjate arv järjest ja wististi teostub ühinemine sel teel, et kommunistid igasuguse mõju ametiühijustes kaotawad ja kuivale jääwad. JCB.

Kutse-eritustojad Luxemburgis.

Luxemburgis asutati käesolewal aastal järgmised kutsekojad: põllutöö, kaubandustöötuse, käsitöö, erateenijate ja töbliskoda — wastawate kutsehuviliste küsimuste arendamiseks.

